

ראשוני הבקר הישראלי במצרים

צבי מרקס, ה.מ.ב. – אורות

המשלוח התמהמה והבקר נשאר בתחנת ההסגר כשבועיים ימים מעל לזמן המתוכנן. דרושה היתה נסיעה בהולה למצרים להסדרת כל העניינים, ולבסוף יצא הבקר באניה במקום במטוס בתחילת פברואר, כשהוא מונה 350 עגלות הרות, 3 פרים צעירים ו-1,500 מנות זירמה קפואה.

★

ביקרנו – אילן הרן ואנוכי – במצרים כשבועיים אחרי הגעת הבקר, לבדוק את תנאי קליטתו וכדי להבטיח שבעתיד לא יקרו שוב השיבושים שהיו בעת המשלוח הראשון. נסענו תוך ציפיות מעורבות למחכה לנו שם: איך ייראה הבקר שלא זו בלבד שהחזק זמן רב בתחנת ההסגר פה בתנאים הרחוקים מאידיאליים, אלא שבנוסף לכך, האניה שהובילה אותו לא יכלה להיכנס לנמל יעודה – פורט סעיד – במשך 4 ימים בגלל סערה בים. מה גדולה היתה הפתעתנו ושמתנתנו כאשר ראינו עדר בקר רעון, בריא, במצב טוב, מתהלך בביתו החדש!

פרויקט חקלאי מודרני וגדול

מהו ביתו החדש של בקרנו במצרים? מפעל "צאלחיה" הוא חלק מהפרויקט הלאומי המצרי הגדול שהוכרו עליו לפני יותר מ-3 שנים על ידי הנשיא סאדאת כהתחלה של המהפכה הירוקה האמורה לספק למצרים הרעבה את כל המזון הדרוש למדינה ואף להותיר עודפים לייצוא, לשם הכנסת מטבע חוץ למדינה. ב-29.1.1979 הכריז סאדאת על התחלת ההקמה של מפעל צאלחיה שישתרע על שטח של כ-200,000 דונם אדמה והמהווה שלב א' בלבד של הפרויקט ששטחו הכולל עולה על כ-600,000 דונם. הפרויקט מוקם באיזור מערבה מעיסמאליה, בין עיר זו לבין תל אל כביר, באיזור מדברי בלתי מאוכלס. עם השלמתו, יאכלס הפרויקט כולו כ-200,000 תושבים

לא בקלות יצא לדרכו משלוח הבקר הראשון שלנו למצרים. קדם לו עמל רב במשך למעלה משנתיים, פגישות פה ובמצרים עם לקוחות פוטנציאליים ועם מוסדות ממשלתיים, התכתבויות וטלקסים שדי היה בהם למלא תיקים עבי כרס, שיחות טלפון, הצעות פרו-פורמה, דיונים על פרטי פרטים ובסך הכל התרגשויות לא מועטות. במשרדנו התהלכה האימרה שלפחות על הנייר כבר מכרנו למצרים את כל העדר הישראלי!

רק לאחרונה מצאנו את הלקוח המתאים, גורם רציני ומבוסס האחראי לביצוע פרויקט חקלאי ממלכתי גדול, אשר כחלק ממנו מתוכננת הקמת עדר חלב רב ממדים. ואכן האנשים העומדים בראש הפרויקט הזה הבינו את יתרונותיו של הבקר הישראלי וניגשו למו"מ על רכישת עגלותינו באופן רציני ובגישה חיובית.

עם קבלת ההזמנה הרשמית ל-500 העגלות ההרות הראשונות נקלענו לבעיות אירגוניות ולבעיות אחרות לא מעטות. היה עלינו לעמוד בלוח זמנים צפוף למדי, ולכן גייסנו את כל ה"שותפים" הוותיקים לביצוע העיסקה, שחייבה אותנו לספק את 350 העגלות הראשונות לקראת סוף ינואר 1982. החברים עזרא גוטקינד ואברהם ברזילי – ה"מסמנים" המנוסים – יצאו מיד למשקים שהציעו לנו עגלות מתאימות, השרותים הווטרנריים התגייסו למשימה, עובדי המשרד גויסו להכנת הניירת, הוזמן מטוס להטסת הבקר במועד שנקבע, ועם כניסת הבקר לתחנת ההסגר ימים אחדים לפני מועד זה החל לטפל אליעזר גרינגרטן בעניינים השוטפים הנובעים מהחזקת בקר בתחנה והכנת העברתו להעמסה על המטוסים.

ואז החלה שרשרת של שיבושים, בחלקה בירוקרטיים מצד הלקוח, בחלקם כתוצאה מ"פרושים" שונים של תנאי החווה. בקיצור,

העגלות שלנו בביתם החדש במצרים

עדר חלב שבהקמתו הוחל לפני חודשים אחדים עם ייבוא 360 עגלות הרות מהגזע האדום-לבן מהולנד ושקיבל עכשיו "תגבורת" ראשונה על ידי 350 העגלות שלנו. בשלב ראשון מתוכנן עדר החלב למנות 2,000 פרות, ובמשך הזמן יכיל המפעל 5 עדרים כאלה, בס"ה 10,000 פרות.

לעת עתה משווק החלב בסביבה דרך חברה ממשלתית ללא טיפול מיוחד. בתוכנית הקמתה של מחלבה לקליטת החלב של 10,000 פרות ועיבודו בשיטת UHT.

תוכניתו של הלקוח המצרי היתה שהבקר הישראלי יגיע עוד ביום 29 בינואר, ביום השנה להתחלת הקמתו של מפעל צאלחיה. אך כאמור, נמנעה הגשמת התוכנית היפה הזאת מסיבות שהוזכרו כבר, וכן גם מסיבות אחרות נדחה טקס יום השנה לזמן מה.

משק החלב

הקמת יחידת משק החלב הראשונה נשלמת והולכת בימים אלה על מבניה ושרותיה: קוראלים ל-1,000 פרות חולבות בנויים בחצי עיגול סביב למכון חליבה פוליגון גדול. בתוכנית ייבנו קוראלים דומים ועוד מכון שדרת דג גדול ל-1,000 פרות נוספות מול חצי העיגול. השטח

שיתפרנסו מהייצור החקלאי והשרותים הנלווים לפרויקט בעל ממדים כאלה.

המפעל מוקם על ידי חברת "הקבלנים הערביים" שבראשה עומד המהנדס - בעל העסקים - עוסמאן אחמד עוסמן ולידו צוות יועצים חקלאיים מצריים, בעלי יוזמה והשכלה חקלאית גבוהה.

במפעל צאלחיה הוקם כבר חלק ניכר של המשק החקלאי: רישות להשקית 50,000 דונם לגידולי מספוא בשיטת המטרה המקובלת במדינת נברסקה, מבנים וקוראלים לבעלי חיים דוגמת קאליפורניה ואריזונה, בקיצור משק ענק באורניטציה אמריקנית. בעלי החיים יהיו 3 מסלולים נפרדים.

פיטום עגלים מיובאים מעודפי הבקר האירופי: העגלים נרכשים בגיל כשנה במשקל חי של כ-300 ק"ג, במחיר זול מאוד שאף אינו מגיע למחצית המחיר המקובל לעגלים אצלנו. כבר השנה מפטמים 10,000 עגלים כאלה. התוכנית מבוססת על פיטום 2 מחזורים של 50,000 עגלים כל אחד בשנה עם השלמת המפעל צאלחיה בלבד.

עדר אמהות לבשר: להקמת עדר זה יובאו 2,000 נקבות מהגזעים פינסגאואר וזימנטל מאירופה. גם עדר זה מיועד להיות בעל ממדים ענקיים.

ביקורים תכופים של מומחים ויועצים ישראלים בעלי נסיון נלקחו בחשבון עוד במו"מ הראשוני עם הלקות. במסגרת זו ישוגר בקרוב רופא וטרינרי – ד"ר רמי ארביטמן – לצאלחה. אנו בטוחים ששיתוף מלא עם צוות הניהול הבריטי יביא תועלת לכל המעוניינים.

העגלות הישראליות

כאמור הופתענו מיופין ומצבן הטוב של עגלותינו. עד כה המליטו כבר כ־30 – כולל 6 שהפילו – ונחלבות לעת עתה במתקן חליבה נייד, כי מכון הפוליון טרם הופעל. לא יכולנו לקבל מספרים מדויקים על תנובתן של המבכירות, כי הן נחלבו ממש ימים ספורים אחרי המלטתן, אך המארחים אמרו לנו שיש להן "פי שניים חלב" מאחיותיהן ההולנדיות האדומות-לבנות!

הזנת הבקר טרם נכנסה לפסים ממוסדים. כעת מואבסות העגלות בתלתן אלכסנדרוני ירוק – כ־40 ק"ג, קש אורז – כ־2 ק"ג, מזון מרוכז מכופתת – 3-2 ק"ג מקבלות העגלות לפני ההמלטה וכ־6 ק"ג אחריה. טיבו של המזון המרוכז מפקפק ועדיין לא נבדק במעבדה. במשך הזמן מתוכננת הזנה המבוססת על תחמיץ תירס ושעורה, גידול אספסת לירק ולחציר, ומזון מרוכז קנוי. כבר היום מצוייד

בין שני חצאי העיגולים ישכן את הגידול, מבני העזר והשרותים.

הקוראלים בנויים "ביד רחבה". האקלים באיזור דומה לזה של הגב הדרומי עד לערבה. אין כמעט גשם, ולכן אין הקוראלים מרוצפים, פרט לרצועת בטון לאורך האבוסים. סככות צל מקורות בסירוגין מאפשרות חדירת קרני השמש לשטח המרבץ באופן חלקי.

ניהול משק החלב נמסר לחברה בריטית המתמחה בניהול פרויקטים חקלאיים במדינות מתפתחות. הצוות מונה 5 אנשים, כולל מנהל המשק ורופא וטרינרי. הרופא הוא האחראי גם להורעה המלאכותית. תפקיד הצוות הוא לא רק להקים ולנהל משק חלב גדול זה, על כל הכרוך בבהמות, הזנה, אספקת מזון כולל גידולי השדה ועוד, אלא גם להכשיר צוות מצרי בכל שלבי הניהול, אשר ביכולתו יהיה לקבל לידי, בבוא הזמן, את ניהול המשק.

אין זו משימה קלה אפילו לחברה בעלת נסיון בקנה מידה עולמי. התרשמנו טוב מהיכולת המקצועית של אנשי צוות הניהול, אך נראה לנו שאין הוא בעל נסיון מיוחד בתנאים ובבקר באיזור גיאוגרפי זה של הים התיכון. לכן שמחנו על נכונותם של אנשי הצוות לקבל עצה והדרכה מאנשי מקצוע ישראלים בנושאים ספציפיים שאנו מיחסים להם חשיבות להצלחת קליטתו של הבקר הישראלי. יעוץ והדרכה אלה, בצורת

ליד האבוס באחד הקוראלים

המשק בכל הכלים המודרניים כגון עגלות מערבולות, עגלות פורקות וכו'.

המשך פעילותנו

לנו "סחורה" להציע, סחורה העולה על זו המוצעת על ידי מתחרינו.

אך אין זה הכל. למדנו משווקים קודמים, כגון פרס, שסחורתנו אינה שווה כלום בעיני רוכשיה, אלא אם תובטח הצלחת הניהול על כל ההיבטים שבו. האם הלקוח, האם הצוות המנהל עברו את משק החלב, יהיה מסוגל מבחינה מקצועית ואירגונית להרים פרויקט כה גדול? על כך נצטרך אנחנו לשקוד ונצטרך להשקיע מאמצים לא קלים – לפחות לתקופה הקרובה – מאשר על השגת הזמנות נוספות לבקר. אם יצליח שיתוף הפעולה בינינו לבין הלקוח והצוות המנהל את המשק – יש סיכוי שנבנה שוק כמעט בלתי מוגבל לייצוא בקרנו לעתיד לבוא.

ניהלנו מו"מ על המשך ייצוא בקרנו לפרויקט. למצרים עניין ממשי בכך. הם רוצים עוד 1,000 עגלות עד סוף 1982, וזה כמובן בנוסף ל-150 עגלות החסרות להשלמת ההזמנה הראשונה של 500 עגלות. הסברנו ללקוח את הקשר בין אפשרות האספקה לבין המחיר. המו"מ נמשך ואנו מאמינים שנצליח בו לשביעות רצונם של כל הצדדים.

הרושם שלנו, במיוחד אחרי קליטתן של העגלות הראשונות בפרויקט הענק, הוא שיש

דפים מפנקסה של רפתנית בגליל

אן בכר, מחניים

מרץ 1982

בזהירות כדי לא לשבור את רגלי הוולד ולא לגרום נזק לפרה. שימוש נכון במכשיר נראה לי עדיף על 3-4 בחורים שלא תמיד קיים ביניהם תאום, או על אדם אחד – כאשר יש סכנה שהוולד יתקע "בחצי הדרך". ב"שימוש נכון" הכוונה היא שהוולד מוכרח להיות במצב נכון ללידה. צריך גם להקפיד על הזווית הנכונה שבה מעמידים את המכשיר. אדם אחד עם קצת עזרה יכול להתגבר על המלטה קשה יחסית, ולדעתי המכשיר הציל לנו כמה עגלות בזמן האחרון.

חולב יחיד: ללא קשר עם המפעל שלנו המיצר מערכות אוטומציה למכון, יש לרפתנים במחניים "שיטה משלנו" בחליבה. בניגוד לרוב המשקים חולב אצלנו רק רפתן יחיד בחליבה. אם יש תקופה קשה כמו התקפת דלקות או הרבה המלטות של עגלות, חולבים שני רפתנים. כאשר מתברר לנו שכל אחד "מבלה" בחליבה משך זמן כפול, אנו חוזרים לחולב יחיד ומעדיפים להחליף אותו תוך החליבה. בודאי ששיטה זאת היא תוצאת העובדה שאין מעסיקים אצלנו זמניים וכל נטל החליבות נופל על הרפתנים. צריך לציין שאפילו עם ציוד פשוט – 6 יחידות במרכז עם מסירי גביעים – אנו

בניית הסככות החדשות כמעט שהסתיימה וחלקן כבר נמצא בשימוש; העגלות הקנויות כבר ב"בית", ועכשיו התחילה העבודה הרצינית של הרפתנים להכניס אותן לשיגרה. עד כה עברו ההמלטות שלהן בהצלחה וצריך לציין שההמלטות מהפר פרחח הצטיינו בקלותן ובוולדות הקטנות והנחמדות. הצרות התחילו עם החליבה. הגענו למצב של שני רפתנים עם ידיים חבושות שיצאו זמנית מהמשחק.

תאומים: אם בכתבה האחרונה התלוננתי על שלושה זוגות תאומים בשבוע, הגענו עכשיו לשלושה זוגות ביום אחד! וכצפוי – חמישה מששת הוולדות נולדו הפוכים, אבל כולם נשארו בחיים. קיבלנו מחיר מלא עבור 5 העגלים, לכן במקרה זה לא הפסדנו.

ושוב לנושא המלטות: מתברר שיש חילוקי דעות בקשר לשימוש במכשיר לעזרה בהמלטות. אצלנו מיישהו קנה פעם את המכשיר, והוא היה מונח בארון ללא שימוש כארבע שנים. לפני חצי שנה, עם ההמלטות הקשות של וולקן, ניסינו אותו כאמצעי אחרון. להפתעתנו הוא פעל מצויין. למדנו מהר, שצריך להשתמש בו